

Sveikinimo žodis

JOACHIM GAUCK

Vokietijos federalinis prezidentas

Pakvietėte mane Thomo Manno festivalyje kartu su Jumis leisti ieškoti tėvynės – ir šį kvietimą aš su džiaugsmu priimu.

Būti savojoje tėvynėje – tai pamatinis žmogiškas poreikis, jį turime mes visi. Tai visą gyvenimą trunkantis siekimas. „Tėvynė“ – šis žodis toks artimas, bet vis dėlto sunkiai pasiekiamas. Kas gi yra tėvynė? Tėvynė, sakė Ernstas Blochas, yra tai, kas pas mus ateina iš vaikystės. Tai žmonės ir vietos, kvapai ir dainos, kalnai ir lygumos, jūra, upės, tai kalba ir netgi vėjas, kuris tėvynėje pučia tik taip ir ne kitaip. Tėvynė yra erdvė, kurioje pirmieji pojūčiai persipina su saugumu, savumu, artumo jausmu – tai erdvė anapus bet kokios politikos, ji mus, tampamčius vyresniais, susieja ir su didžiąja tėvyne, savo tauta, tėvyne, kurią pažįstam kitaip ir geriau nei kitas šalis, ją stipriau jaučiame, ji yra mums vidinė atrama. „Gimtoji kalba ir tėviškės pasaulis

auga su mumis, įauga į mus šitaip tapdamas artimu, saugumą teikiančiu dalyku“, – rašė iš Vienos į Belgiją pabėgęs žydas Jeanas Améry. – „Tik kai turi tėvynę, jos nereikia.“

Thomas Mannas tėvynę turėjo – jis rado ją ir čia, Nidoje, čia atgijo seniai pažįstami vaikystės jūros ir giedro dangaus potyriai, bet atgijo ir pietų kraštų, kurių ilgėjosi, prisiminimai, leidę pamatyti „itališką vaizdelį“. Čia, Nidoje, jis norėjo pasijusti kaip gimtinėje, čia ieškojo saugumo ir artumo, Čia buvo sutarimas su gamta, prieglobstis. Tačiau ši vieta padovanojo jam tik tris vasaras. Nacistinė Vokietija išvarė jį į tremtį. Mannui teko ieškoti prieglobsčio šalyse, suteikusiose laisvę ir teises, kurias tėvynė buvo atėmusi.

Politinė tėvynė – o daugybė emigravusių lietuvių žino tai ne blogiau už pabėgusius VDR piliečius – nepakeis gimtinės, geriausiu atveju ji gali tik apmalšinti išvarytojo skausmą. Thomas Mannas nuo svetimumo ir šaknų nukirtimo gynėsi kaip beveik visi pabėgėliai: tai, kas buvo išplėsta realioje tikrovėje, jis išsaugojo vidiniame savo pasaulyje. „Ten kur aš, ten ir Vokietija“, – pareiškė jis atvykęs į JAV. „Savo vokiškąją kultūrą nešiojuosi savyje.“

Ir atvirkščiai, netgi gimtinė tampa mums svetima, jei ją prievartauja politika. Tik mums, vokiečiams, išsikovojus laisvę ir demokratiją, šalį, kurioje gyvenu, laikau ir savo politine tėvynė. Tą patį patyrė ir lietuvių tauta.

Šiandien bendra politinė lietuvių ir vokiečių tėvynė yra Europa. Europos projektas šiuo metu išgyvena sunkią pasitikėjimo krizę, bet esu tikras: tą krizę mes visi kartu įveiksime. Juk mūsų bendriją verta ginti. Laisvė, demokratija ir žmogaus teisės yra būtinos sąlygos, kad niekad nė vienas žmogus nebebūtų išvejamas iš savo tėvynės – nesvarbu, kokios jis tautybės, kuria kalba šneka ir kokių politinių įsitikinimų yra.

Thomo Manno festivalio dvasia jungia skirtingų kultūrų žmones. Thomo Manno memorialinis namas tapo susitikimų vieta. Tai vokiečių ir lietuvių festivalis – tačiau jis ir europietiškas. Čia susirinko kultūros kūrėjai ir kultūros mylėtojai iš visos Europos. Esame laimingi patirdami, kad ta pati vieta, ta pati jūra, tas pats oras gali tapti gimtine ir atrastąja tėvynė labai skirtingiems žmonėms. O mylėdami savo tikrąsias ir atrastąsias tėvynes mes, tie skirtingieji, jaučiame pareigą puoselėti ir perduoti ateities kartoms tai, kas mums brangu ir svarbu, kaip saugumo ir tolerancijos vietą. Linkiu mums visiems geros Thomo Manno festivalio pradžios!

Iš vokiečių kalbos vertė Kristina Sprindžiūnaitė